

Konkurences padome

SIGNĀLSARAKSTS

jeb kā Pasūtītājam atpazīt karteļa
iespējamās pazīmes iepirkumā

2022

IEVADS

Publiskā iepirkuma procedūras mērķis ir:

nodrošināt valsts budžeta līdzekļu efektīvu izlietojumu;

pretendentu vai kandidātu sāncensības rezultātā saņemt labāko piedāvājumu, ko nodrošina pretendentu vai kandidātu brīva konkurence.

Tā ietvaros būtiska nozīme piešķirama ne tikai pretendentu neatkarīgai konkurencei, bet arī pasūtītāja lomai, nodrošinot **vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret pretendentiem** un to iesniegtajiem piedāvājumiem.

Publiskie iepirkumi veido ievērojamu daļu no Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu iekšzemes kopprodukta (IKP), palīdzot nodrošināt ekonomikas izaugsmi un sociālo progresu, kā arī sasniegt galveno mērķi – sniegt iedzīvotājiem kvalitatīvus pakalpojumus. Tāpēc iedzīvotājiem ir tiesības prasīt, lai valsts nauda tiktu tērēta visefektīvākajā, paredzamākajā, atbildīgākajā un godīgākajā veidā [1].

Viens no smagākajiem konkurences tiesību pārkāpumiem ir **aizliegta vienošanās**, un to atklāšanu Konkurences padome ir izvirzījusi par vienu no savas darbības galveno prioritāti.

Konkurences padomes līdzšinējā prakse liecina, ka lielākā daļa karteļu jeb aizliegtu vienošanos visbiežāk tiek konstatēti tieši publiskajos iepirkumos. Tādējādi, lai veiksmīgi cīnītos un atklātu aizliegtas vienošanās publiskajos iepirkumos, **ļoti svarīga ir pasūtītāja līdzdalība**.

Tieši pasūtītājs, atpazīstot karteļa pirmšķietamās pazīmes iepirkumā, par tām ziņo Konkurences padomei. Būtiski, ka **pasūtītājs izprot konkurences tiesību principus** un vienošanās aizliegumu pretendentu starpā, zina un piemēro preventīvos rīkus un nepieciešamības gadījumā gan konsultējas, gan ziņo par iespējamo pārkāpumu Konkurences padomei.

[1] Sk. ES Paziņojums par līdzekļiem cīņai pret slepenām norunām publiskajā iepirkumā un par norādījumiem, kā piemērot ar tām saistīto izslēgšanas iemeslu 2021/C91/01: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52021XC0318\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52021XC0318(01))

TURPMĀK TIKS APSKATĪTAS ŠĀDAS TĒMAS:

- 1** Kas ir aizliegtas vienošanās jeb kartelis?
- 2** Par ko nedrīkst vienoties? Vienošanās veidi
- 3** Sekas – sods, izslēgšana no publiskajiem iepirkumiem
- 4** Karteļa pazīmes iepirkumā
- 5** Ziņošanas pienākums
- 6** Preventīvās darbības karteļa riska mazināšanai/pašnovērtējuma rīki
- 7** Neatkarības deklarācija

1. KAS IR AIZLIEGTAS VIENOŠANĀS JEB KARTELIS?

Horizontālā kartelja vienošanās ir vienošanās starp konkurentiem, kuras **mērķis ir kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci starp tiem**, t.sk.:

vienošanās par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem,

informācijas apmaiņa, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem,

vienošanās par ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu, tehniskās attīstības vai investīciju ierobežošanu vai kontroli,

vienošanās par tirgus sadali, ņemot vērā teritoriju, pircējus, piegādātājus vai citus nosacījumus,

vienošanās par piedalīšanos vai nepiedalīšanos konkursos vai izsolēs vai par šīs darbības vai bezdarbības noteikumiem.

Noteikumi par atsevišķu horizontālo sadarbības vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam:
<https://likumi.lv/doc.php?id=181856&from=off>

Saskaņā ar Konkurences likuma regulējumu **ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā**, to skaitā vienošanās par cenu, cenas veidošanas noteikumiem, tirgus sadali, ražošanas/realizācijas apjomiem, piedalīšanos vai nepiedalīšanos iepirkumā, vai par iepirkuma dalības nosacījumiem.

Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā ir uzskaitīti aizliegtu vienošanos veidi.:
<https://likumi.lv/ta/id/54890-konkurences-likums>

Būtiski atcerēties, ka minētie veidi ir tikai piemēri un to ir atzinis arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts 20.06.2014. *Spriedumā lietā Nr. SKA-333/2014.*

Atbilstoši likuma mērķim katram tirgus dalībniekam, konkurējot ar citiem, **sava saimnieciskā darbība jāveido, izmantojot brīvas, godīgas un vienlīdzīgas konkurences līdzekļus**. Tas attiecas arī uz tirgus dalībnieku rīcību, kas katram tirgus dalībniekam tirgū ir jānosaka patstāvīgi [2]. Šis princips izriet ne tikai no Eiropas Savienības Tiesas (EST) judikatūras (līdz 01.10.2009. Eiropas Kopienas tiesas) [3], bet arī no Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas.

Galvenais princips, kas jāievēro jebkuram tirgus dalībniekam:

“Jebkuram tirgus dalībniekam sava komercdarbība, plāni un rīcība tirgū ir jāveido patstāvīgi un neatkarīgi”.

1.1. NORMATĪVAIS REGULĒJUMS

Kas ir aizliegta vienošanās un par ko vienoties ir aizliegts? Tas noteikts **Konkurences likuma** 11. panta pirmajā daļā un **Līgumā par Eiropas Savienības darbību** 101. panta pirmajā punktā.

Konkurences padome **abas minētās tiesību normas ir tiesīga piemērot tiešā veidā**. Ja pārkāpums ir lokāls, tad tiek attiecināts nacionālais regulējums, kas ietverts Konkurences likumā, bet, ja pārkāpums ietekmējis tirdzniecību starp dalībvalstīm, tad Konkurences padome attiecīgi piemēro Līguma par Eiropas Savienības darbību tiesību normas.

Svarīgi atcerēties! Ietekme uz tirdzniecību nozīmē, ka nolīgums, lēmums vai saskaņotas darbības var tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli ietekmēt tirdzniecības modeli starp Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīm [4]. Šajā kontekstā jēdzienam *“ietekme uz tirdzniecību”* ir plašāka nozīme, un tas neattiecas tikai uz preču un pakalpojumu apmaiņu pāri robežām [5].

[2] Sk. Augstākās tiesas 29.06.2009. spriedums lietā Nr. SKA-234/2009, *Stats u.c.*, 18. un 24. punkts, 29.04.2011. spriedums lietā Nr. SKA-100/2011, *Aizputes ceļinieks, u.c.*, 12. punkts.

[3] Sk. EST 16.12.1975. sprieduma apvienotajā lietā Nr. C-114/73 *Suiker Unie u.c.*, 173. punktu un AT 29.06.2009. sprieduma lietā Nr. SKA-234/2009, *Stats u.c.*, 18. punkts

[4] Vispirms tas minēts EST 30.06.1966. spriedumā lietā Nr. C-56/65, *Société Technique Minière (L.T.M.) pret Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.)*, 249. lpp. EST 11.07.1985. spriedums lietā Nr. C-42/84, *Remia BV*, 22. punkts. Sk. arī Komisijas paziņojuma (EK) pamatnostādnes par ietekmi uz tirdzniecības jēdzienu Līguma (2004/C101/07) 81. un 82. pantā (turpmāk – Pamatnostādnes) 24. punktu

[5] EST 14.07.1981. spriedums lietā Nr. 172/80, *Züchner pret Bayerische Vereinsbank*, 18. punkts; un Pamatnostādnes, 19 punkts

**ABAS IEPRIEKŠ MINĒTĀS TIESĪBU NORMAS SATURISKI IR VIENĀDAS
UN NOSAKA VIENOŠANĀS AIZLIEGUMU**

ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā

Likumā piemēru veidā tiek uzskaitīti tie vienošanās izpausmes veidi, **kas tiek konstatēti visbiežāk.**

Svarīgi atcerēties! Aizliegta vienošanās var izpausties arī citādāk, ja tiek konstatēts, ka šīs vienošanās mērķis vai sekas ir pretējas godīgas konkurences pamatprincipiem. Turklāt, ja vienošanās mērķis ir vērsts uz konkurences ierobežošanu, tad nav būtiski pierādīt, vai un kādas ir šī pārkāpuma sekas [6].

[6] AT Administratīvo lietu departamenta rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-567/2014, *Pet Pro Services*, 10. punkts; EST 13.12.2012. spriedums lietā Nr. C-226/11, *Expedia*, 35. punkts

2. PAR KO NEDRĪKST VIENOTIES? VIENOŠANĀS VEIDI

No konkurences tiesību viedokļa ir aizliegts vienoties par:

tiešu vai netiešu **cenu vai tarifu noteikšanu** jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem,

ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu, tehniskās attīstības vai investīciju ierobežošanu vai kontroli,

tirgu sadali, ņemot vērā teritoriju, pircējus, piegādātājus vai citus nosacījumus,

noteikumiem, kuri **darījumu slēgšanu, grozīšanu vai izbeigšanu ar trešo personu padara atkarīgu** no tā, vai šī trešā persona uzņemas saistības, kuru komerciālais lietojums neattiecas uz konkrēto darījumu,

piedalīšanos vai nepiedalīšanos iepirkumos/konkursos vai izsolēs vai par šīs darbības vai bezdarbības noteikumiem, izņemot gadījumus, kad konkurenti publiski darījuši zināmu kopīgu piedāvājumu un šā piedāvājuma mērķis nav kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci,

nevienādu noteikumu piemērošanu ekvivalentos darījumos ar trešajām personām, radot tām konkurences ziņā nelabvēlīgākus apstākļus,

darbībām vai bezdarbību, kuru dēļ **cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu** vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana kādā konkrētajā tirgū.

Svarīgi atcerēties! Komersants patstāvīgi var noteikt komercnoslēpuma saturu. Lai saglabātu komercnoslēpuma statusu kādai informācijai, jāveic saprātīgi pasākumi, lai šīs ziņas paliktu slepenībā.

Savukārt informācija, kas parasti **nav uzskatāma par komerciāli sensitīvu**:

nav attiecināma uz kādu no konkurences parametriem - neatklāj informāciju par tirgus dalībnieka konkurētspēju,

ir **publiski pieejama** vai, lai to izmantotu, nav jāiegulda ievērojami resursi informācijas apkopošanā,

nav individualizēta - no tās nevar identificēt informāciju par atsevišķu tirgus dalībnieku,

ir **vēsturiska** - vismaz vecāka par gadu,

ir **zaudējusi savu aktualitāti citādā veidā**, piemēram, biznesa plāns, no kura īstenošanas tirgus dalībnieks ir atteicies,

tirgus dalībnieka viedoklis vai skaidrojums, kas neatklāj komercnoslēpumu saturošu informāciju,

vispārzināma, **ikdienišķa tirgus dalībnieka rīcība**.

Svarīgi atcerēties! Lai izvairītos no neatļautas informācijas apmaiņas, pamatā ir jāievēro princips - neatklāt informāciju, kuru tirgus dalībnieks uzskata par savu komercnoslēpumu un parastos apstākļos nevēlētos, lai šo informāciju uzzina tā konkurents.

Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā lietotā termina "*vienoššanās*" piemērošana netiek ierobežota tikai ar divpusēji vai daudzpusēji noslēgtu līgumu. Konkurences likums ir piemērojams arī tirgus dalībnieku sadarbībai, kura tiek sasniegta ar daudz neformālākas sapratnes palīdzību, ko sauc par **saskaņotu darbību**. Tādējādi vienošanās ir arī jebkurā citā formā panākta un īstenota sadarbība starp konkurentiem, jo šāda darbība pēc sava mērķa ir vērsta uz konkurences mazināšanu starp tiem, t.i., kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu starp konkurentiem.

Saskaņotas darbības jēdziens ietver sevī divpusēju kontaktu eksistenci. Šis apstāklis izpildās tad, kad viens konkurents atklāj tā nākotnes nodomus vai rīcību citam, savukārt otrs nav reaģējis noraidoši attiecībā uz šādas informācijas saņemšanu [7].

Normālas konkurences apstākļos katra konkurējoša uzņēmuma **prioritāte ir aizsargāt un nesamazināt savu konkurētspēju tirgū**, darbojoties neatkarīgi un darot visu iespējamo, lai nepieļautu sensitīvas informācijas apmaiņu starp konkurentiem, t.sk. par komercsabiedrības plāniem piedalīties vai nepiedalīties iepirkumos, kas konkurentam atklāj darbības, kuras tas ir nolēmis vai plāno veikt.

Turklāt konkurenci regulējošie normatīvie akti **nenodala tirgus dalībnieka atbildību no atsevišķu tā darbinieku atbildības**, t.i., nenodala "*darbinieku vainu*" no "*tirgus dalībnieka vainas*", jo **darbinieki veido tirgus dalībnieku**, "*personificē*" to.

Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā un arī Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. pantā noteiktais vienošanās aizliegums nav attiecināms tikai uz to amatpersonu rīcību, kurām ir paraksta tiesības konkrētajā komercsabiedrībā.

Aizliegta vienošanās ir attiecināma uz jebkura tirgus dalībnieka darbinieka darbībām, kuram tirgus dalībnieks ir nodevis tā informāciju, kas attiecas uz cenām un citiem komerciāli nozīmīgiem tirgus dalībnieka datiem un kas darbojas darba devēja interesēs [8].

Tirgus dalībnieka vadībai ir jāseko, lai darbinieki, pildot darba pienākumus, ievērotu normatīvos aktus, tajā skaitā Konkurences likumu. Līdz ar to konkurences tiesību pārkāpuma konstatēšana nav atkarīga no tā, vai tirgus dalībnieka vadība būtu īpaši pilnvarojusi darbinieku rīkoties noteiktā veidā vai būtu informēta par viņa darbībām.

7 T-25/95 u.c. *Cimenteries CBR SA pret Komisiju*, 1852. un 1849. punkts

8 AA 06.05.2011. spriedums lietā Nr. A43006009, *Elkor Trade*, 6.2.4. apakšpunkts

3. SEKAS – SODS, IZSLĒGŠANA NO PUBLISKAJEM IEPIRKUMIEM

Aizliegta vienošanās ir smagākais no konkurences tiesību pārkāpumiem un par šāda veida pārkāpumu ir paredzēts arī bargākais sods. Ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbības Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu.

Konkurences padome par horizontālu aizliegtu vienošanos starp konkurentiem tās dalībniekiem ir tiesīga uzlikt naudas sodu apmērā **līdz 10 % no katra dalībnieka pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma** [9], bet ne mazāk kā 700 eiro katram.

Līdz šim lielākais Konkurences padomes piemērotais naudas sods vienam uzņēmumam par dalību kartelī ir 5 833 692,96 eiro

Viens no publisko iepirkumu mērķiem ir iegādāties preces, pakalpojumus vai būvdarbus brīvas konkurences apstākļos, kur **piegādātāji brīvos tirgus apstākļos konkurē savā starpā** un piedāvā izdevīgāko un atbilstošāko risinājumu katrā konkrētā iepirkumā.

Publiskajos iepirkumos normatīvais regulējums stingri vēršas pret konkurences tiesību pārkāpumiem, paredzot kandidātu un pretendentu izslēgšanu no iepirkuma [10], ja tie atbilst noteiktiem kritērijiem. **Izslēgšanas nosacījumi tiek piemēroti:**

3 gadus pēc tam, kad Konkurences padomes lēmums vai tiesas spriedums ir stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams,

izņemot gadījumu, kad attiecīgā institūcija par sadarbību **leciētības programmas** ietvaros ir atbrīvojusi kandidātu vai pretendentu no naudas soda vai naudas sodu samazinājusi.

Gadījumos, kad uzņēmums ir iesaistījies kartelī, bet vēlas arī turpmāk piedalīties iepirkumos un darboties tirgū godprātīgi, vienīgā iespēja ir izmantot **leciētības programmu** [11].

[9] Sk. Kārtība, kādā aprēķināms sods, noteikts Ministru kabineta noteikumos "Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā, 13. un 14.1. pantā un Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma 5., 6., 7. un 8. pantā paredzētajiem pārkāpumiem"

[10] Sk. Publisko iepirkumu likuma 42. panta pirmās daļas 6. punkts un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 48. panta pirmās daļas 6. punkts

[11] Sk. informatīvs materiāls "Iecietības programma" -

https://www.kp.gov.lv/sites/kp/files/kp_old/oldfiles/38/citi%2Fiecietiesas_programma_atjaunots_2016.pdf

4. KARTEĻA PAZĪMES IEPIRKUMĀ

Konkurences padomes organizētās sabiedriskās domas aptaujas rezultāti apliecina, ka iepirkumu kartelī ir Latvijas konkurences vides būtiskākā problēma. Tāpēc **Konkurences padome aktīvi izglīto pasūtītājus atpazīt pārkāpuma sastāva pazīmes**, kas, iespējams, liecina, ka iepirkums ir kartelizēts, kā arī **izglīto uzņēmumus**.

Praksē visbiežāk novērotie **kartelju izpausmes veidi iepirkumos**:

vienošanās par dalības nosacījumiem iepirkumos,

vienošanās par cenu,

tirgus sadale.

AIZLIEGTU VIENOŠANOS SHĒMAS, KURAS PRETENDENTI MĒDZ PIEMĒROT IEPIRKUMU PROCEDŪRĀS:

AIZSEGA PIEDĀVĀJUMU IESNIEGŠANA

Tie ir gadījumi, kad ir notikusi **iepriekšēja pretendentu vienošanās par konkrētā iepirkuma "uzvarētāju"**, tādējādi pārējie pretendenti iepirkumā iesniedz "*aizsega*" piedāvājumu un piedalās tikai formāli - bez patiesas vēlmes konkurēt.

Tā tiek iepirkumā nodrošināts nepieciešamais skaits pretendentu iepirkumā, imitējot konkurenci. Šādos gadījumos var būt novērojama neizskaidrojama cenu piedāvājumu atšķirība starp pretendentiem un uzvarētāja piedāvāto cenu, kas ir vairākas reizes zemāka un kas reizēm pat var neatbilst normālai tirgus cenai.

Tā "*aizsega*" pretendenti, iesniedzot nepamatoti sadārdzinātus piedāvājumus, **nodrošina iepriekš noteikto karteļa vienošanos.**

Piemēram, Konkurences padomes praksē tika konstatēts kartelis starp profesionālās skatuves tehnikas izplatītājiem [12]. Šajā gadījumā iezīmējās ne tikai "*aizsega*" piedāvājuma iesniegšana, bet arī cita problēma – pasūtītāji nebija pietiekami profesionāli, lai sagatavotu tehnisko specifikāciju, tādēļ to uzticēja sagatavot pašiem pretendentiem, kuri uzskatīja, ka par darbam veltīto laiku ir "*iepirkumu nopelnījuši*".

Par sarunāto iepirkumu liecināja iepirkumu pretendentu e-pasta sarakste:

"Esam gana daudz patērējuši naudu, demonstrējot iekārtas un taisot semināru, kā rezultātā ir sarūpēts viens iepirkums operai. Lūgums respektēt mūsu ieguldīto darbu un līdzekļus LNO iepirkumam, kurš parādīsies tuvākajās dienās. Visu labu,...".

Šajā gadījumā, lai iepirkums notiktu, **pasūtītājs konkursā bija izvirzījis kritēriju par vismaz trīs piedāvājumu saņemšanu.** Lai iepirkums nebūtu jāatceļ, karteļa dalībnieki bija spiesti konkurenci imitēt un papildus sarunātajam uzvarētājam pārējiem diviem pretendentiem bija jāiesniedz "*aizsega piedāvājums*".

ROTĀCIJAS SHĒMAS

Rotācijas shēmas, kas nereti tiek izmantotas karteļu vienošanās gadījumā, nozīmē, ka iepirkumā **vienmēr piedalās vieni un tie paši pretendenti, kas savā starpā ir sadalījuši iepirkumus** (pasūtītājus), ļaujot vienreiz uzvarēt vienam, savukārt nākamajā reizē - kādam citam no karteļa dalībniekiem.

Piemēram, Konkurences padomes praksē tika konstatēts "Energobūvnieku kartelis", kur tika izmantota rotācijas shēma starp pretendentiem. Aizliegtu vienošanos Konkurences padome konstatēja 2013. gadā, pateicoties efektīvai sadarbībai ar kolēģiem no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, kas tobrīd bija uzsākuši kriminālprocesu pret pasūtītāja amatpersonām.

[12] Sk. KP 30.03.2017. Lēmums Nr. E02-7 "*Par iespējamo Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "SGS Sistēmas", SIA "Diogens Audio", SIA "Kompānija NA", SIA "Rro 1 Stage", SIA "AJV grupa", SIA "Audiosonic", SIA "Audio AE", SIA "3S", SIA "SGM", SIA "SOLAVI" darbībās*" - https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/OueDi1LYqp.pdf

Lietā iegūtie elektroniskie pierādījumi atklāja šāda veida saraksti starp pretendentiem:

"(..) Tava cena ir 9 048,68 LVL bez PVN!!! Lūdzu pamaini tāmi sev raksturīgā veidā!!!"

"(..) Tā ir mana piedāvājuma cena, savai cenai pieliec klāt 5-10 %"

"Pielikumā būs 7 tāmes, kopējā summa 60 595,15 LVL bez PVN. Lūdzu pieliec klāt savai 4 tūkstošus bez PVN un tāmi izveido sev raksturīgā veidā (..)".

Tādējādi pretendenti bija vienojušies par uzvarētāju un bija sadalījuši iepirkumus savā starpā. Arī šajā gadījumā **pasūtītājs bija noteicis kritēriju**, ka konkursā jābūt vismaz pieciem piedāvājumiem. Tas arī netieši veicinājis to, ka vieni un tie paši pretendenti, lai netērētu administratīvos resursus, vienojās par iepirkuma sadali.

Pasūtītāja noteikto kritēriju par konkrētu pretendentu skaitu iepirkumā kā karteli veicinošu apstākli norādīja arī paši lietas dalībnieki, tādējādi it kā attaisnojot savu rīcību vēlāk tiesvedības stadijā. Taču tiesa, novērtējot šo argumentu, viennozīmīgi norādīja, ka tas nekādā veidā neattaisno karteļa vienošanos, jo dalība kartelī bija brīvprātīga [13].

PASŪTĪTĀJU MALDINĀŠANAS SHĒMA

Bieži aizliegtas vienošanās gadījumā pretendenti "**maldina pasūtītāju**", bez objektīva pamatojuma atsaucot lētāko piedāvājumu, tādējādi ļaujot uzvarēt iepriekš sarunātajam uzvarētājam. Turklāt nereti tos, kas savus piedāvājumus ir atsaukuši, iepirkuma uzvarētājs vēlāk piesaista kā apakšuzņēmējus līguma izpildē.

Šāds gadījums tika novērots AS "Latvijas valsts meži" izsludinātajos iepirkumos, kur pretendenti kopumā 28 iepirkuma daļās aizliegti vienojās pēc minētās shēmas parauga [14].

[13] Sk. "Minētais arguments nevar attaisnot lietas dalībnieku darbības, kas vērstas pret konkurenci, jo lietas dalībniekiem bija iespēja atteikties no prettiesiskās rīcības, informējot atbildīgās iestādes par pārkāpumiem konkursu rīkošanā", AA 08.06.2015. Spriedums lietā Nr. SKA-642/2015

[14] Sk. KP 14.12.2015. Lēmums Nr. E02-58 "Par iespējamo Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "ADV Forestry", SIA "Andrēnkalni", SIA "CLEAN FOREST", IK "WHITE WATER HOUSE", SIA "Ramuss", SIA "LatKada" un SIA "LMV Mežsaimniecība" darbībās" - https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/HhsL8nNgKP.pdf

TREŠĀS PERSONAS IESAISTE PIEDĀVĀJUMA SAGATAVOŠANĀ

Trešo personu piesaiste iepirkuma sagatavošanā var veicināt aizliegtas vienošanās. Piemēram, Konkurences padomes izpētes lietā [15] tika konstatēts, ka iepirkumā, kur tika iesniegti identiski pretendentu finanšu piedāvājumi, viens no pretendentiem bija **uzdevis konkursa cenu piedāvājumu izstrādāt apakšuzņēmējam**. Identisks finansiālais piedāvājums tika atrasts otra iepirkuma pretendenta valdes locekļa datorā.

Konkurences padome savā praksē vairākkārt konstatējusi, ka saskaņotie piedāvājumi radušies, jo pretendenti bija vērsušies pie viena un tā paša konsultanta, kas tika piesaistīts piedāvājuma sagatavošanai.

PARALĒLI STRĀDĀJOŠIE DARBINIEKI VAI KOPĒJAS UZŅĒMUMU TELPAS

Darbinieki, kas strādā vairākās darba vietās, vai uzņēmumi, kas strādā vienās un tajās pašās telpās, var veicināt neatļautas vienošanās. Tā, piemēram, Konkurences padome pārkāpuma izpētes lietā konstatēja, ka abu pretendentu piedāvājumi konkursam saturiski un vizuāli bija identiski [16].

Cenu aptaujas laikā viena no pretendenta valdes locekļiem paralēli strādāja otra pretendenta uzņēmumā par projektu vadītāju. Tāpat viena pretendenta darbinieks paralēli strādāja pie cita iepirkuma pretendenta kā darbinieks, kas gatavo dokumentāciju konkursam.

[15] Sk. KP 25.10.2006. Lēmums Nr. E02-127 Par a/s "Latvenergo" 02.09.2005. iesniegumu Nr. 01VL00-30/1852

[16] KP 24.02.2012. Lēmums Nr. E02-13 Par KL 11. panta pirmās daļas 1. un 5. panta pārkāpumu SIA "MN Īpašumi" un SIA "Info Būve" darbībās

4.1. VISBIEŽĀK SASTOPAMIE SIGNĀLI, KAS VAR LIECINĀT PAR IESPĒJAMU AIZLIEGTU VIENOŠANOS KONKURENCES LIKUMA IZPRATNĒ:

komunikācija, informēšana vai saziņa par piedalīšanos/nepiedalīšanos iepirkumā,

viens konkurents otram sagatavo piedāvājumu vai tā daļu,

pie konkurenta ir atrasta cita konkurenta piedāvājums vai tā daļa,

komunikācija, informēšana vai cita saziņa par cenu, par tās noteikšanu, tās veidošanās nosacījumiem,

konkurents nosūtījis savu tāmi/finanšu piedāvājumu citam konkurentam vai nosūtījis ar norādi, ka konkurenta cenai jābūt augstākai/zemākai,

konkurents saņēmis cita konkurenta tāmi/ finanšu piedāvājumu ar vai bez norādes par cenām, kādas konkurentam jāpiedāvā,

komunikācija, informēšana vai cita saziņa par tirgus sadali,

norādes par to, ka iepirkums ir "*mans/tavs*", "*netraucējiet man iepirkumā*" vai, ka kādam no konkurentiem iepirkumā ir "*iestrādes*",

konkurents otram norāda, ka tas piedalās vai nepiedalās, piemēram, Rīgas vai citas teritorijas iepirkumos, vai Rīgas Domes u.c. iepirkumos,

konkurenti pirms iepirkuma konkursa beigu termiņiem, pirms pretendentu piedāvājumu iesniegšanas termiņa vai pirms iepirkumu izsludināšanas tiekas vai rīko sapulces ne tikai juridiskajās vai faktiskajās adresēs, bet arī citās vietās, un sarunās ir biežas atsauces uz savstarpēju *"vienošanos"* par piedalīšanos vai nepiedalīšanos iepirkumos, par tirgus, iepirkumu, pasūtītāju sadali, par iesniedzamajām cenām, par atsaucēm uz iepriekš panāktajām vienošanām,

rakstiskas vai mutiskas atsauces par vienošanos vai atsauces par to, ka pretendentu cenu pamatā ir *"nozares diktētas cenas"* vai *"nozares cenu saraksti"*, *"standarta tirgus cenas"*, *"noteiktas cenas"*, *"fiksētas cenas"*, *"minimālas cenas"* u.tml.

4.2. KĀDAS PAZĪMES IEPIRKUMĀ VAR PAMANĪT PASŪTĪTĀJS?

Vērtējot pretendentu iesniegtos piedāvājumus, rūpīgi jāpārbauda, vai tajos nav saskatāmas līdzības. **Par pretendentu aizliegtu vienošanos var liecināt tādas pazīmes kā:**

divas vai vairākas piedāvājumos pieļautas vienādas pareizrakstības, gramatikas vai aprēķinu kļūdas,

divi vai vairāki piedāvājumi vai precizējumi un atbildes uz pasūtītāju jautājumiem ir nosūtītas no viena pasta, e-pasta adreses vai IP adreses, ja to var identificēt,

divos vai vairākos piedāvājumos redzams, ka **pēdējā brīdī veiktas izmaiņas attiecībā uz piedāvāto cenu**. Uz to var norādīt, piemēram, atstarpes trūkums vai svītrojums,

vairākos iepirkumos **vieni un tie paši piegādātāji** rotē kā pasūtītāju ieguvēji, piemēram, mainoties tikai uzvarētājam,

viens un tas pats pretendents regulāri piedāvā zemāko cenu un tādējādi regulāri uzvar. Situācija vērtējama ilgtermiņā. Ja pastāv iepirkumu sadale, tad citos līdzīgos iepirkumos šis pretendents regulāri zaudē. Iespējams, šādā situācijā pasūtītājs tiek maldināts un pretendentu starpā ir vienošanās par tā saukto "*ieplānoto uzvarētāju*" un tādējādi pie katra pasūtītāja "*uzvarētājs*" no konkrētajiem pretendentiem ir cits un pārējie divi iesniedz "*aizsega piedāvājumu*",

iepirkuma uzvarētājs **par apakšuzņēmējiem nolīgst pretendētus**, kas nav uzvarējuši iepirkumā, vai tos pretendētus, kuri atsauc savus piedāvājumus vai atteicās tos iesniegt,

iepirkumos, kur potenciāli ir jābūt daudz piegādātājiem, **pieteicies mazs pretendentu skaits** salīdzinājumā ar līdzīgiem iepriekšējiem iepirkumiem,

pretendents iesniedz piedāvājumu, kaut arī zināms, ka tas nespēj izpildīt pasūtītāja prasības,

telefona sarunā vai e-pastu sarakstē atklājas, ka **pretendentam ir informācija par konkurentu cenām** vai savām iespējām uzvarēt iepirkumā, divos vai vairākos piedāvājumos norādīti **identiski piesaistītie speciālisti** līguma izpildē, piemēram, iesniegtas identiskas speciālistu CV formas, it īpaši situācijā, kad šādu speciālistu netrūkst un piegādātājam būtu no kā izvēlēties,

divos vai vairākos piedāvājumos parādās **cita pretendenta rekvizīti**, kontaktinformācija kādā no iepirkuma dokumentiem, piemēram, tehniskajā piedāvājumā, vai kādā citā dokumentā parādās informāciju par citu pretendentu,

pati vai vairākos piedāvājumos parādās **viena un tā kontaktpersona**, piemēram, piedāvājuma sagatavošanā tiek piesaistīts viens un tas pats projekta vadītājs, kas arī kontaktējas ar pasūtītāju, vai tiek norādīts, ka vairāki pretendenti pilnvaro vienu un to pašu fizisko personu sadarbībai ar pasūtītāju,

divos vai vairākos piedāvājumos tiek iesniegti arī tādi dokumenti, kas **neizriet no nolikuma prasībām**, bet, piemēram, tieši divi pretendenti tādus iesniedz, turklāt tie visbiežāk satur līdzības vai ir identiski,

vairāki pretendenti savus piedāvājumus iesnieguši **vienā un tajā pašā datumā**, turklāt identiskā laikā vai laikā ar ļoti nelielu laika nobīdi,

pretendenti iesnieguši **kopīgu piedāvājumu**, lai gan kvalificējas iepirkuma prasībām individuāli,

pretendentu iesniegtajos piedāvājumos ir **identiskas tāmes vairākās izmaksu pozīcijās**, piemēram, identiskas izmaksas par cilvēkstundu darbu vai, piemēram, norādīti identiski darbu izpildes termiņi (darba grafiks izpildei),

pretendentu iesniegtajos piedāvājumos ir **novērojama gala finanšu piedāvājuma cenas korelācija**, piemēram, ja ir trīs pretendenti, tad B pretendents pieliek savai cenai +5 % no A pretendenta cenas, savukārt C pretendents +10 %,

uzvarētāja **cena ir krietni zemākā** nekā pārējo pretendentu cenas. Jāskatās kāda ir tirgus cena par šo preci/pakalpojumu, jo, iespējams, pārējie pretendenti tikai formāli piedalās ar neadekvāti augstu cenu, kas neatbilst normālai tirgus cenai,

konkurentiem **vienādi vai vizuāli/saturiski** līdzīgi piedāvājumi, t.sk., cenas.

5. ZIŅOŠANAS PIENĀKUMS

Katra pasūtītāja pienākums ir nodrošināt, ka iepirkumos **pastāv brīva konkurence un ar iepirkumu saistītie procesi tiek organizēti godprātīgi un objektīvi**, atbilstoši normatīvajam regulējumam.

Tāpēc nebūtu pieļaujama situācija, ka iepirkuma komisija vai cita persona, kas saistīta ar iepirkuma izvērtēšanu, **zina par pārkāpumu, bet neziņo par to kompetentajām institūcijām**. Šīs personas ir vistiešāk atbildīgas par publiskā finansējuma izlietojumu.

Iepirkums ir viens no tiem preces vai pakalpojuma iepirkšanas veidiem, kas paredzēts, lai pasūtītājs varētu iegūt kvalitatīvāko pakalpojumu vai preci par izdevīgāko cenu. To var panākt tikai gadījumā, kad iepirkumā tiek iesniegti patiesi konkurējoši piedāvājumi, kas **sagatavoti neatkarīgi, ievērojot sāncensības principu**.

5.1. JA PLĀNOJAT VĒRSTIES IESTĀDĒ AR IESNIEGUMU?

Par konstatētām pārkāpuma pazīmēm ar Konkurences padomi jāsazinās **telefoniski vai elektroniski.**

Iesniegums jāveido pēc iespējas precīzāk, norādot uz informāciju, kas varētu būt būtiska problēmas identificēšanai un varētu liecināt par konkurences tiesību pārkāpumu:

Kas ir pārkāpējs?

Jānorāda uzņēmuma vai vairāku uzņēmumu nosaukumi. Ja iespējams, tad jānorāda arī uzņēmuma reģistrācijas numurs.

Kas pierāda to, ka noticis pārkāpums? Iesniegumā ir jāmin visi fakti, kas

liekas svarīgi. Ja tas iespējams, iesniegumam vēlams pievienot līgumu vai vēstuļu kopijas, e-pasta sarakstes izdrukas, cenu un citus līguma nosacījumu piedāvājumus, tirgus analīzes datus un jebkurus citus dokumentus, kas satur liecības par pārkāpumu vai pierādījumus par saikni starp prettiesiskām darbībām un uzņēmuma nodarītajiem zaudējumiem.

Pievienotās dokumentu kopijas/izdrukas ir jāapliecina normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā - skat. 07.09.2018. MK noteikumu Nr. 558 "Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība" 4. nodaļu

Kuras likuma normas ir pārkāptas? Ja sūdzības iesniedzējam ir grūti

noteikt, kurš no minētajiem likuma pantiem ticis pārkāpts, tad Konkurences padome, izvērtējot iesniegumā aprakstīto situāciju, pati identificēs likuma normu, kura varētu būt pārkāpta. Tam nepieciešams pietiekami detalizēts situācijas apraksts, kas ļauj izprast iespējamā pārkāpuma būtību.

Kādi fakti liecina, ka esat ieinteresēta persona pārkāpuma novēršanā?

Iesniegumā jānorāda, vai un kādā veidā pasūtītājs ir cietis no pārkāpēja darbībām.

Kādas darbības līdz šim veiktas? Iesniegumā jānorāda, vai un ko

pasūtītājs ir darījis, lai izbeigtu pārkāpumu pirms vēršanās Konkurences padomē. Šī informācija iestādei nepieciešama, lai pilnvērtīgāk izprastu situāciju. Objektīvi ne vienmēr ir iespējams, kā arī ne vienmēr ir lietderīgi proaktīvi rīkoties, lai novērstu pārkāpumu, izņemot vēršanos Konkurences padomē.

Piemēram, ja pasūtītājam ir aizdomas par karteļa vienošanos, par tām **nevajadzētu ziņot nedz iespējamajiem pārkāpējiem, nedz masu medijiem**, jo pretējā gadījumā pārkāpēji pēc šādas informācijas saņemšanas varēs iznīcināt pierādījumus, kas liecina par pārkāpumu, un Konkurences padomei nebūs iespējas to pierādīt.

Svarīgi atcerēties! Par konstatētajiem signāliem/pazīmēm nekādā gadījumā nedrīkst informēt konkrētās komercsabiedrības. Šādos gadījumos ir lūgums sazināties ar Konkurences padomi (pirms šādas informācijas sūtīšanas), izmantojot turpmāk norādītos **kontaktus**.

Aizliegtu vienošanos departamenta direktore – Ieva Šmite

+371 67365221

+371 27885666

ieva.smite@kp.gov.lv

Konkurences padomes kontakti:

+371 67282865

pasts@kp.gov.lv

E-adrese

Ziņot par pārkāpumu

Ikviena, kura rīcībā ir informācija par iespējamiem Konkurences likuma pārkāpumiem, **var ziņot Konkurences padomei**, rakstot iesniegumu vai izmantojot anonīmo ziņošanas formu tīmekļa vietnē.

Vairāk informācija par ziņošanas iespējām: <https://www.kp.gov.lv/lv/ka-zinot-par-parkapumu>

Ziņot par pārkāpumu anonīmi

Ja Jūsu rīcībā ir informācija par iespējamu pārkāpumu, bet Jūs nevēlaties Konkurences padomei atklāt savu identitāti vai neesat pārliecināts, ka informācijas pietiek oficiālam iesniegumam, aicinām ziņot, izmantojot **anonīmās ziņošanas formu**.

Konkurences padomes tīmekļa vietnē esošā anonīmās ziņošanas forma: <https://www.kp.gov.lv/lv/zinot-par-parkapumu>

6. PREVENTĪVĀS DARBĪBAS KARTEĻA RISKA MAZINĀŠANAI

Ir daudz pasākumu, ko pasūtītāji var veikt, lai veicinātu efektīvāku konkurenci publiskajos iepirkumos un samazinātu iespēju manipulēt ar piedāvājumiem.

Galvenais aicinājums pasūtītājiem – **izstrādāt un īstenot katru iepirkuma procedūru tā, lai tiktu veicināta maksimāla tirgus dalībnieku dalība.**

Piemēram, skat. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) ieteikumus [17] vai Eiropas Savienības Paziņojumu 2021/C91/01 [18] **par konkurences veicinošiem pasākumiem iepirkumā:**

izstrādāt skaidras, pamatotas, visaptverošas un viegli saprotamas **tehniskās specifikācijas un atlases kritērijus**, kas ir samērīgi ar iepirkamo darbu, pakalpojumu vai precī,

izvairīties no nevajadzīgiem un pārlietu sarežģītiem, neatbilstīgiem vai **diskriminējošiem nosacījumiem**, kas ierobežo konkurenci,

informācijas vākšana par tirgū piedāvātām un pircēja prasībām atbilstošām precēm/pakalpojumiem, kā arī par iespējamiem šādu preču/pakalpojumu piegādātājiem ir vislabākais veids, kā amatpersonas, kas atbildīgas par iepirkumiem, var nodrošināt vislabāko cenas un vērtības attiecību iepirkumā. Pēc iespējas agrīnākā posmā nodrošināt, lai iestādes darbinieki būtu pietiekami kompetenti šajos jautājumos,

efektīvu konkurenci var veicināt, ja uzaicinājumam piedalīties konkursā var atsaukties **pēc iespējas lielāks uzticamu pretendentu skaits** un, ja tiem ir stimulants cīnīties par līguma noslēgšanas tiesībām,

izvairīties no **nevajadzīgiem ierobežojumiem**, kas var samazināt prasībām atbilstošo dalībnieku skaitu. Obligātās prasības jānosaka tā, lai tās būtu proporcionālas paredzamā līguma apjomam un saturam,

[17] Sk. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) izstrādātās vadlīnijas kartēļa vienošanos apkarošanai publiskajos iepirkumos: <https://www.kp.gov.lv/lv/media/1015/download>

[18] Sk. "ES Paziņojums par līdzekļiem cīņai pret slepenām norunām publiskajā iepirkumā un par norādījumiem, kā piemērot ar tām saistīto izslēgšanas iemeslu 2021/C91/01": [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52021XC0318\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52021XC0318(01))

nenoteikt tādas obligātās prasības, kas **rada šķēršļus dalībai konkursā**, piemēram, prasības attiecībā uz uzņēmumu lielumu, sastāvu vai veidu. Jāņem vērā, ka apjomīgu finanšu garantiju pieprasīšana no pretendentiem dalībai konkursā var atturēt mazos uzņēmumus no savu pieteikumu iesniegšanas, pat ja šie uzņēmumi atbilst citām konkursa prasībām. Ja iespējams, jānodrošina, ka tiek pieprasīta tikai tik liela summa, kas vajadzīga, lai garantētu konkursa veiksmīgu īstenošanu,

jāsamazina šķēršļi citu valstu pretendentu dalībai iepirkuma

konkursā. Cik vien iespējams, pretendentu atbilstību konkursa prasībām jāizvērtē iepirkuma procedūras laikā, lai novērstu iespējamu aizliegtu vienošanos starp uzņēmumiem, kas ir kvalificējušies konkursam, un, lai palielinātu uzņēmumu starpā neskaidrību par piedāvājuma iesniedzēju skaitu un identitāti,

jāizvairās no ļoti **ilga laika posma** starp kvalifikācijas kārtu un līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kārtu, jo tas var veicināt aizliegtas vienošanās noslēgšanu.

6.1.PALĪGMATERIĀLI UN PREVENTĪVIE RĪKI

Konkurences padomes izstrādātie **palīgmateriāli un preventīvie rīki** aizliegtu vienošanos identificēšanai un novēršanai:

- informatīvs materiāls iepirkumu rīkotājiem **"No karteļiem brīvs iepirkums"**

"No karteļiem brīvs iepirkums": <https://www.kp.gov.lv/lv/media/1006/download>

- pretendentu pārbaudes rīks **"Karteļu signālsaraksts"**. Tas ir iespējamo karteļa pazīmju saraksts, kas var kalpot kā palīgmateriāls iepirkuma organizētājam jeb pasūtītājam pretendentu piedāvājuma izvērtēšanā. Pašnovērtējumā izveidotais saraksts nav izsmēlošs un tajā ir iekļautas tikai raksturīgākās pazīmes, kas var liecināt par iespējamu pārkāpumu

"Karteļu signālsaraksts": <https://www.kp.gov.lv/lv/media/334/download>

- Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas izstrādātās **vadlīnijas karteļa vienošanos apkarotai publiskajos iepirkumos**

Vadlīnijas karteļa vienošanos apkarotai publiskajos iepirkumos:
<https://www.kp.gov.lv/lv/media/1015/download>

6.2. KĀ UZŅĒMUMAM NOVĒRTĒT SAVU DARBĪBU ATBILSTĪBU KONKURENCES LIKUMA REGULĒJUMAM?

Ikvienam uzņēmējam savā darbībā ir **pienākums ievērot godīgas konkurences principus**, kas cita starpā paredz uzņēmumam pieņemt neatkarīgus un ar konkurentiem nepārrunātus lēmumus attiecībā uz preču un pakalpojumu cenu politiku, dalību iepirkumos u.c. nosacījumiem.

Uzturot pārlietu ciešas attiecības ar konkurentiem, uzņēmumam ir risks iesaistīties aizliegtā vienošanā jeb kartelī, kas ir smagākais konkurences tiesību pārkāpums.

Ar pašnovērtējuma rīka saraksta palīdzību **var pārliecināties, vai uzņēmuma darbinieku ikdienas rīcība nepārkāpj likumu un uzņēmums nav kļuvis par karteļa dalībnieku.**

Konkurences padome, izstrādājot uzņēmēju pašnovērtējuma rīku, ir sniegusi iespēju uzņēmumiem pārliecināties, vai neuzmanības vai zināšanu trūkuma dēļ tie nav iesaistījušies kartelī. Situācijā, ja pēc pašnovērtējuma rīka izmantošanas uzņēmējam ir bažas par savu vai uzņēmuma darbinieku rīcību, rīks piedāvā iespēju anonīmi paziņoties ar Konkurences padomi vai pieteikties iecietības

Pašnovērtējuma rīks karteļu risku mazināšanai ir pieejams gan drukātā formātā, gan elektroniski.

Pašnovērtējuma rīks karteļu risku mazināšanai: <https://ej.uz/parbaudiuznemumu>

7. NEATKARĪBAS DEKLARĀCIJA

Lai mazinātu aizliegtu vienošanos risku publiskajos iepirkumos, pasūtītāji ir aicināti pievienot nolikuma prasībām **pretendentu aizpildītu un parakstītu Neatkarības deklarāciju**, ar kuru tie apliecina, ka konkursā iesniegtie piedāvājumi ir sagatavoti individuāli un nav saskaņoti ar konkurentiem.

Neatkarības apliecinājuma paraugs: <https://www.kp.gov.lv/lv/media/1024/download>

Neatkarības deklarācija paredzēta:

aizliegtu vienošanos riska mazināšanai publiskajos iepirkumos,

kā aicinājums (ieteikums) pasūtītājiem iepirkuma nolikumā iekļaut prasību pretendentiem iesniegt parakstītu apliecinājumu par neatkarīgi izstrādātu piedāvājumu,

apliecinājums nenodrošina aizliegtas vienošanās nepastāvēšanu vai pretendenta atbrīvošanu no atbildības par minēto pārkāpumu.

KAS IR APLIECINĀJUMS PAR NEATKARĪGI IZSTRĀDĀTU PIEDĀVĀJUMU?

Apliecinājums par neatkarīgi izstrādātu piedāvājumu ir **dokuments, ar kuru pretendents apliecina, ka savu piedāvājumu ir izstrādājis neatkarīgi**, kā arī informē pasūtītāju par jebkuru saziņu, kas tam bijusi ar saviem konkurentiem. Šāda informācija mazina aizliegtu vienošanos risku publiskajos iepirkumos.

Aizliegta vienošanās pastāv tad, ja konkurējoši uzņēmumi ir sadarbojušies, lai **kopīgi panāku sev izdevīgu iepirkuma procedūras rezultātu**, piemēram, vienojoties par iespējamo uzvarētāju iepirkuma procedūrā. Šādu aizliegtu vienošanos rezultātā pasūtītājs, kurš vēlas iegūt preces vai pakalpojumus iepirkuma procesā, saņem mākslīgi deformētu cenu un zemākas kvalitātes preces vai pakalpojumus.

KAS IR KONKURENTS?

Apliecinājumā ar jēdzienu "*konkurents*" saprotams uzņēmums, kurš **iesniedz vai varētu iesniegt piedāvājumu konkrētajā iepirkumā**. Tādējādi konkurents ir arī uzņēmums, kuru pretendents plāno norādīt vai ir norādījis kā piesaistīto apakšuzņēmumu, ja tas nepieciešams, lai kvalificētos konkrētajam iepirkumam. Tāpat konkurents var būt uzņēmums, kurš kopā ar pretendentu uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku vai ir saistīti uzņēmumi.

Ja rodas šaubas par to, vai kāds uzņēmums ir uzskatāms par konkurentu, apliecinājumā vēlams norādīt informāciju par saziņu ar šo uzņēmumu, lai novērstu iespējamu izslēgšanu no iepirkumu procedūras, jo ir iesniegta nepilnīga informācija par saziņu, kas tam bijusi ar konkurentiem.

KĀDS IR APLIECINĀJUMA SATURS?

Aizpildot apliecinājumu, **pretendents atzīmē vienu no piedāvātajiem variantiem**:

pretendents piedāvājumu iepirkumam sastādījis neatkarīgi un konkurenti nav apmainījušies ar jebkādu informāciju par konkrēto iepirkumu, tajā skaitā nav konsultējušies, slēguši līgumus vai vienojušies,

starp pretendentu un kādu no tā konkurentiem ir bijušas konsultācijas, noslēgti līgumi vai vienošanās vai veikta cita veida saziņa. Šis punkts jāatzīmē arī tad, ja starp uzņēmumiem, kuri konkrētajā tirgū ir konkurenti, slēgta vienošanās par apakšuzņēmēja piesaistīšanu vai uzņēmumi nodibinājuši sadarbību, kuras mērķis nav konkurences ierobežojums konkrētajā iepirkumā, vai piedāvājumus konkrētajā iepirkumā atsevišķi iesnieguši uzņēmumi, kuri konkrētajā tirgū ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku.

Parakstot un iesniedzot apliecinājumu, pretendents apliecina, ka konkrētie saziņas veidi starp pretendentu un tā konkurentiem nav notikuši.

KĀDAS IR SEKAS PAR NEPATIESAS INFORMĀCIJAS SNIEGŠANU APLIECINĀJUMĀ UN KONKURENCES TIESĪBU PĀRKĀPUMU?

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu (PIL) pretendents par nepatiesas informācijas sniegšanu apliecinājumā **var tikt izslēgts no dalības publiskā iepirkuma procedūrā.**

Aizpildot un iesniedzot apliecinājumu, pretendenti apliecina, ka apzinās, kāda atbildība par aizliegtu vienošanos ir paredzēta saskaņā ar Konkurences likumu. Par aizliegtu vienošanos uzņēmumam var tikt piemērots naudas sods **līdz 10 % apmērā no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma**, kā arī uz gadu liegta dalība publiskajos iepirkumos.